

Slavnost Ježíše Krista Krále

liturgický cyklus C

Vstupní antifona: Zj 5,12; 1,6

Beránek, který byl zabit, si zaslouží, aby přijal moc, bohatství, moudrost, sílu a čest. Jemu buď sláva a vláda na věčné věky!

Vstupní modlitba

Všemohoucí, věčný Bože, tys dal svému milovanému Synu všechnu moc na nebi i na zemi, aby byl Králem všeho tvorstva; dej, ať celý svět, vysvobozený Kristem z otroctví hříchu, poznává tvou slávu, věrně ti slouží a ustavičně tě chválí. Skrze tvého Syna...

Slavnost Ježíše Krista Krále

Na slavnost, kterou začneme už za chvíli slavit, se můžeme podívat z různých úhlů pohledu. Budeme slavit neděli, v níž vstupujeme do tajemství Ježíšova zmrtvýchvstání. Uvědomujeme si, že se jedná o poslední neděli liturgického mezidobí, že na dva další roky odložíme lekcionář C. Můžeme se podívat, jak se obléklo Jezulátko: bíle. Neměli bychom zapomenout, že se završuje Rok víry. A také máme slavit Kristovo kralování nad celým světem – a tudíž nad naším osobním životem.

Rok víry

Zítřejší se završí 410 dní Roku víry, který jsme prožívali od 11. října 2012 do 24. listopadu 2013. Na samém začátku se v Římě konala synoda biskupů o nové evangelizaci (7.–28. října 2012). V jeho průběhu se například konala celosvětová adorace (2. června 2013), v létě proběhl Světový den mládeže v Rio de Janeiru (23.–28. července 2013), při těžké situaci v Sýrii jsme v září byli pozváni k modlitbě za mír (7. září 2013), v říjnu zasvětil papež celý svět pod ochranu Panny Marii (13. října 2013). Datem svého začátku nás upomínal na 50. výročí koncilu a mohl nám jej připomenout i historickou souvislostí: jako koncil prožili dva papežové, tak i Rok víry o půl století později byl obdobím dvou Svatých otců. Benedikta, který jej vyhlásil apoštolským dopisem *Porta fidei* (11. října 2011), a Františka, který byl zvolen na konkláve 13. března 2013. Na slavnost svatých Petra a Pavla papež František vydal encykliku *Lumen fidei* (29. června 2013), na které pracoval už jeho předchůdce. Zítřejší bude Rok víry bude zakončen na Svatopetrském náměstí před ostatky svatého Petra. Během bohoslužby předá Svatý otec několika zástupcům svou novou apoštolskou exhortaci *Evangelii gaudium*.

Pius XI. – *Quas primas* (1925)

V meziválečném období usedl na papežský stolec Pius XI. (1922–1939). Za své motto si zvolil: „*Kristův pokoj v Kristově království*“ (*Pax christi in regno Christi*). Během 17 let svého pontifikátu zanechal 32 encyklik. Hned první z nich v podtitulu nese „*O pokoji Kristově dosažitelném v království Kristově*“. Na sklonku roku 1925 (11. prosince 1925) vydal encykliku „*Quas primas*“ o Kristu Králi, v níž s neskrývanou velkou radostí zavedl v celé církvi slavení svátku Pána našeho Ježíše Krista Krále. Z Písma dokládá Kristovu královskou hodnost, ale je si vědom, že daleko účinnější pro radost vnitřního života je každoroční liturgické slavení pravdy víry, než i ty nejzávažnější výroky učitelského úřadu církve.

Slavení svátku bylo po dřívějších přípravách zavedeno v jubilejním roce 1925 upomínajícím na první ekumenický koncil v Niceji před 1600 lety. Do reformy liturgického kalendáře za papeže Pavla VI. se svátek slavil každý rok na

poslední neděli v říjnu, aby bezprostředně předcházel svátku Všech svatých. Protože si Pius XI. nechtěl nechat ujít jeho slavení ani jednou, poprvé jej slavil v poslední den roku 1925. Zároveň navázal na Lva XIII. z milostivého roku 1900 a v tento den zasvětil lidstvo Božskému Srdci. Svátek měl především v období poznamenaném „morem laicismu“ podtrhnout svrchovanost Krista nade všemi národy.

1. čtení: 2 Sam 5,1–3

První čtení nám klade před oči krále Davida. Kdybychom se chtěli třeba jen na čtvrt minuty zastavit u každého místa Písma, kde je zmiňováno jméno „David“, skončili bychom za čtyři hodiny (984 výskytů).

Král David pocházel z Betléma z rodu Judy (Mt 1,2). Měl sedm starších statných bratrů, ale jeho vybral Hospodin, aby byl skrze proroka Samuela pomazán za krále. Stává se hudebníkem na Saulově dvoře (1 Sam 16,14–23). Místo něj poráží pelištejského Goliáše (1 Sam 17), ale Saul v něm spatřuje protivníka a pokouší se ho zabít (1 Sam 18,11, 1 Sam 19,10). David se před ním musí skrývat (1 Sam 18–31) a ač jej má dvakrát v hrsti, nedovolí si sáhnout na Hospodinova pomazaného (1 Sam 24, 1 Sam 26).

V situaci, o které uslyšíme, je David již sedm roků králem nad Judou. I z jižní části přicházejí kmeny do Hebronu, židovského posvátného místa. Zde se před lety usadil Abram po rozchodu s Lotem, vybudoval Hospodinu oltář (Gn 13,18) a hostil tři muže (Gn 18,1–15). Zde byla pohřbena jeho žena Sára (Gn 23,19), on sám (Gn 25,8) i praotcové Izák (Gn 49,31) a Jákob (Gn 50,12). Tato kolébka i hrob patriarchů se stala královským městem Davida, odkud panoval nad Judou (1 Sam 2,4).

Čtení z druhé knihy Samuelovy.

Český liturgický překlad:

1 Všechny izraelské kmeny přišly k Davidovi do Hebronu a řekly: „Hle, jsem tvá kost a tvoje maso.

2 Již dávno, když byl Saul králem nad námi, řídil jsi všechny záležitosti Izraele a Hospodin ti řekl: Ty budeš pást můj izraelský lid, ty budeš vládcem nad Izraelem.“

3 Přišli tedy všichni přední mužové izraelští ke králi do Hebronu a král David s nimi v Hebronu uzavřel smlouvu před Hospodinem, oni pak pomazali Davida za krále nad Izraelem.

Český ekumenický překlad:

1 Všechny izraelské kmeny přišly k Davidovi do Chebrónu a prohlásily: „Hle, jsme tvá krev a tvé tělo.

2 Už tenkrát, když králem nad námi byl Saul, vyváděl a přiváděl jsi Izraele ty. Tobě Hospodin řekl: „Ty budeš pást Izraele, můj lid, ty budeš vévodou nad Izraelem.“

3 Přišli i všichni izraelští starší ke králi do Chebrónu a král David s nimi v Chebrónu uzavřel před Hospodinem smlouvu. I pomazali Davida za krále nad Izraelem.

Izraelské kmeny říkají: „*jsme tvá kost a tvoje maso*,“ (v. **1**) pocházíme z jednoho rodu. Stejně se radoval člověk, když v ráji spatřil ženu (Gn 2,23), tak také Lában vítal svého synovce Jákoba, který se zamiloval do jeho dcery Ráchel.

Tys řídil všechny záležitosti Izraele (v. **2a**), anebo, jak doslovněji překládá Český ekumenický překlad oblíbené starozákonní spojení (česky: 37x): ty jsi „*vyváděl a přiváděl Izraele*.“ Hospodin ti řekl: „*ty budeš vládcem nad Izraelem*“ (v. **3**), ty, kterého si vybral Hospodin místo zavrženého Saula a kterého pomazal před lety Samuel uprostřed tvých bratrů (1 Sam 16,1–13). Ty máš panovat, protože splňuješ podmínky, které předepisuje Deuteronomium pro budoucího krále (Dt 17,14–20): jsi vyvolený Hospodinem, nejsi cizinec a podřídíš se Božímu

zákonu. Ty, který jsi byl pastýřem ovcí (1 Sam 16,11), budeš pastýřem Hospodina lidu (Ez 34,23) a budeš jej jeho jménem vodit na travnaté nivy a na klidná místa u vod (Žl 23).

Přední muži izraelští přicházejí, aby uzavřeli smlouvu s Davidem v přítomnosti Hospodina (v. 3). Politická smlouva je posvátná, nedotknutelná – jako když Jozue sjednal smlouvu s Gibeónany (Joz 9,15–18). Paralela z 1. knihy Kronik (1 Par 11,1–3) doplňuje, že se tak děje podle Hospodinova slova skrze Samuela. David je už potřetí pomazán za krále. Poprvé jej pomazal prorok Samuel uprostřed jeho rodiny v Betlémě (1 Sam 16,13), podruhé přední mužové Judy před sedmi lety v Hebronu (2 Sam 2,4), nyní se stává vládcem nad celým Izraelem.

Přestože sjednocená říše severního judského a jižního izraelského království vydržela pouze do jeho syna Šalomouna (1 Král 12), stal se David předobrazem budoucího, věčného Krále, jehož království bude trvat na věky (2 Sam 7,16), a to i přes svůj velký pád (2 Sam 11).

Ježíš Kristus je syn Davidův, jak uvádí první verš Matoušova evangelia (Mt 1,1). On naplnil mesiášské očekávání (Lk 4,41). Dokonale splňuje pravidla pro krále, která byla pro krále předepsána Zákonem (Dt 17,14–20): je Bohem vyvolený milovaný Syn (Lk 3,22), kterého máme poslouchat (Lk 9,35); není cizinec – je lidským synem, kterého s námi spojuje krev a tělo (Žd 2,14); dokonale plní Boží vůli (Jan 10,18), když je ochoten v toku krve zvolat: „ne má, nýbrž tvá vůle se staň“ (Lk 22,42). On přišel, aby řídil naše záležitosti, naše „vycházení a vcházení“ – aby nás totiž „svou smrtí zbavil moci toho, kdo smrtí vládne, totiž ďábla“ (Žd 2,14), aby skrze něj Panovník Hospodin provždy odstranil smrt, setřel slzu z každé tváře, sejmul potupu svého lidu z celé země (Iz 25,8). On je dobrý pastýř (Jan 10,11). On je ten, který při poslední večeři vydává své tělo a svou krev jako novou smlouvu, zpečetěnou jeho krví, která se za nás prolévá (Lk 22,20). On je ten, který je pravý Pomazaný, Kristus (Žid 1,9) a který je králem Izraele (Lk 23,38) i všech národů.

Prameny:

La Bibbia. Nuovissima versione dai testi originali. I. Antico testamento. Pentateuco – Libri storici. Edice Paoline, Torino, 1991.

Mezizpěv: Žl 122,1–2.4–5

Do domu Hospodinova půjdeme s radostí.

Zaradoval jsem se, když mi řekli:
„Do domu Hospodinova půjdeme!“
Už stojí naše nohy
v tvých branách, Jeruzaléme!

Tam vystupují kmeny,
kmeny Hospodinovy,
jak to zákon přikazuje Izraeli,
aby chválil Hospodinovo jméno.
Tam stojí soudní stolce,
stolce Davidova domu.

---

2. čtení: Kol 1,12–20

Modlitba žalmů je jedním z důležitých prvků Starého zákona. V Novém zákoně najdeme několik duchovních písní, které opěvují Kristovo tajemství: jeho vtělení, smrt vítězí nad smrtí, vzkříšení a nanebevstoupení (Kristus Ježíš, ačkoliv má Božskou přirozenost, Flp 2,6–11; Probud' se, spáči, Ef 5,14; On přišel v lidské přirozenosti, 1 Tim 3,16; On jediný má nesmrtelnost, 1 Tim 6,15n; Když jsme s ním umřeli, budeme s ním také žít, 2 Tim 2,11–13). Mezi ně patří také hymnus, který uslyšíme ve druhém čtení. Pro dnešní slavnost byl vybrán, aby předvedl Kristovu dokonalost.

Čtení z listu svatého apoštola Pavla Kolosanům.

Český liturgický překlad:

Bratři!

12 Děkujeme Bohu Otci, že vás uschoptil k účasti na dědictví věřících ve světle.

13 On nás totiž vytrhl z moci temnosti a převedl do království svého milovaného Syna.

14 V něm máme vykoupení a odpuštění hříchů.

15 On je (věrný) obraz neviditelného Boha, dříve zrozený než celé tvorstvo.

16 V něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi, (svět) viditelný i neviditelný: ať jsou to (andělé) při trůnu, ať jsou to panstva, ať jsou to knížata, ať jsou to mocnosti. Všecko je stvořeno skrze něho a pro něho.

17 (Kristus) je dříve než všechno (ostatní) a všechno trvá v něm.

18 A on je hlava těla, to je církve: on je počátek, prvorozený mezi vzkříšenými z mrtvých. Tak má ve všem prvenství.

19 (Bůh totiž) rozhodl, aby se v něm usídlila veškerá plnost (dokonalosti),

20 a že skrze něho usmíří se sebou všecko (tvorstvo) jak na nebi, tak na zemi tím, že jeho krví (prolitou) na kříži zjedná pokoj.

Český ekumenický překlad:

12 Budete děkovat Otci, který vás připravil k účasti na dědictví svatých ve světle.

13 On nás vysvobodil z moci tmy a přenesl do království svého milovaného Syna.

14 V něm máme vykoupení a odpuštění hříchů:

15 On je obraz Boha neviditelného, prvorozený všeho stvoření,

16 neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi – svět viditelný i neviditelný; jak nebeské trůny, tak i panstva, vlády a mocnosti – a všechno je stvořeno skrze něho a pro něho.

17 On předchází všechno, všechno v něm spočívá,

18 on jest hlavou těla – totiž církve. On je počátek, prvorozený z mrtvých – takže je to on, jenž má prvenství ve všem.

19 Plnost sama se rozhodla v něm přebývat,

20 aby skrze něho a v něm bylo smířeno všechno, co jest, jak na zemi, tak v nebesích – protože smíření přinesla jeho oběť na kříži.

Hymnus od 15. do 20. verše se skládá ze dvou slok a jednoho mezizpěvu. První sloka se vztahuje ke stvoření, druhá ke spasení. Mezizpěv vyznává, že všechno je skrze něho a pro něho.

První zpěv	Druhý zpěv
15 ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, <i>On je obraz Boha neviditelného,</i>	18b ὅς ἐστιν ἀρχή , <i>On je počátek,</i>
πρωτότοκος πάσης κτίσεως, <i>prvorozený všeho stvoření,</i>	πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, <i>prvorozený z mrtvých –</i>
	ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, <i>takže je to on, jenž má prvenství ve všem,</i>
16a ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, <i>neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi,</i> <i>[věci] viditelné i neviditelné;</i>	19 ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι <i>neboť v něm se rozhodla všechna plnost zabydlet,</i>
	20 καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ <i>a skrze něho se smířilo všechno v něm, když způsobil pokoj skrze krev svého kříže, skrze něho [se smířilo všechno]</i>
εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι <i>jak nebeské trůny, tak i panstva, vlády a moci:</i>	εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς <i>jak na zemi, tak v nebesích</i>

Mezizpěv	
16b τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτόν ἐκτίσται <i>všechno je stvořeno skrze něho a pro něho</i>	
17 καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων <i>a on je přede vším</i>	
καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, <i>a všechno v něm má své trvání,</i>	
18 καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας <i>on jest hlavou těla, církve.</i>	

Český ekumenický překlad // upravený doslovně

Na toto kantikum se těšíme při modlitbě nešpor každou středu večer. O jeho důležitosti svědčí také to, že je bohatě citován například Katechismem katolické církve (celkem 16 citací včetně nepřímých). A tak se jím nechme inspirovat i my.

16a *V něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi.* – Celé stvoření je společným dílem Nejsvětější Trojice (KKC 290n): Boha Otce, protože „Na počátku stvořil Bůh nebe i zemi“ (Gn 1,1), Syna, protože „Na počátku bylo Slovo... to Slovo byl Bůh... Všechno povstalo skrze ně.“ (Jan 1,1–3), a Ducha svatého, protože on je „dárce života“ (nicejsko-cařihradské vyznání víry).

15 *On je obraz Boha neviditelného.* – Člověk byl stvořen jako Boží obraz. Je povolán k osobnímu vztahu s Otcem. Protože Ježíš je pravý člověk a pravý Bůh, je dokonalým Božím obrazem. (KKC 299) Kristus zjevuje člověku Otce a tak mu odhaluje vznešenost jeho povolání. (KKC 1701)

18d *Je to on, jenž má prvenství ve všem.* – Každý člověk je předurčen, aby věrně napodobil Božího Syna (KKC 381). Jen v něm se vyjasňuje tajemství vtěleného Slova (GS 22).

18c *On je prvorozený z mrtvých.* – Boží obraz v člověku je však narušen lidským hříchem. Ježíš Kristus je nový Adam (1 Kor 15,45–49), kterým začíná nové stvoření. (KKC 504)

18b *On je počátek.* – Neseme nejen podobu Adama, ale i nového Adama. (1 Kor 15,49) On je základem i našeho vzkříšení. (KKC 658)

20 *Skrze něho a v něm bylo smířeno všechno, co jest, (...) protože smíření přinesla jeho oběť na kříži.* – Pán Ježíš poté, co na kříži dokončil své dílo spásy (Jan 19,30), zakusil smrt a byl uložen do hrobu. Bílá sobota ukazuje velké Boží odpočinutí sedmý den, po němž je nastolen mír v celém vesmíru. (KKC 624) On prolil svou krev a nám zasloužil život (GS 22).

13–14 *On nás vysvobodil z moci tmy a přenesl do království svého milovaného Syna. V něm máme vykoupení a odpuštění hříchů.* – Protože se rodíme s padlou lidskou přirozeností, poskvrněnou prvotním hříchem, je zapotřebí, abychom ve křtu byli osvobozeni od moci temnot a byli přeneseni do království svobody Božích dětí. (KKC 1250)

18 *On jest hlavou těla – totiž církve.* – Bůh nikdy nenechává svůj lid napospas. Boží Syn je počátkem stvoření i vykoupení (KKC 792) – je jeho hlavou. Boží lid, církev, je pak tělem (KKC 753), skrze něž se rozšiřuje Boží království (KKC 792).

Prameny:

Katechismus katolické církve (KKC). Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2001.

Gaudium et spes (GS). Dokumenty II. vatikánského koncilu. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2002.

Úvod k Listu Koloským. V: Bible. Písmo svaté Starého i Nového zákona (včetně deuterokanonických knih). Český ekumenický překlad. Česká biblická společnost, 2007^{13/4}, str. 1309.

Zpěv před evangeliem: Mk 11,10

Aleluja.

Požehnaný, který přichází ve jménu Páně, požehnané království našeho otce Davida, které přichází.

Aleluja.

Každý liturgický rok slyšíme jiný aspekt královské vlády Ježíše. V ročním cyklu A čteme, že až přijde Syn člověka ve své slávě, posadí se na svůj slavný trůn a oddělí jedny od druhých (Mt 25,31–46). V cyklu B nasloucháme Janově zprávě o výsledku Ježíše před Pilátem: „Moje království není z tohoto světa.“ – „Ty jsi tedy přece král?“ – „Ano, já jsem král.“ (Jan 18,33b–37) A letošní evangelium nás zavede přímo na Ježíšův královský trůn.

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Český liturgický překlad:

35 Když Ježíše ukřižovali, členové velerady se mu vysmívali: „Jiným pomohl, ať pomůže sám sobě, je-li Mesiáš, Boží Vyvolený.“

36 Posmívali se mu i vojáci, přistupovali, podávali mu ocet

37 a říkali: „Když jsi židovský král, zachraň sám sebe!“

38 Nad ním byl totiž nápis: „To je židovský král.“

39 Jeden z těch zločinců, kteří viseli na kříži, se mu rouhal: „Copak ty nejsi Mesiáš? Zachraň sebe i nás!“

40 Druhý ho však okřikl: „Ani ty se nebojíš Boha? Vždyť jsi odsouzen k stejnému trestu!“

41 My ovšem spravedlivě: dostáváme přece jen, jak si zasloužíme za to, co jsme spáchali, ale on neudělal nic zlého.“

42 A dodal: „Ježíši, pamatuj na mě, až přijdeš do svého království.“

43 Odpověděl mu: „Amen, pravím ti: Dnes budeš se mnou v ráji.“

Český ekumenický překlad:

35 Lid stál a díval se. Členové rady se mu vysmívali a říkali: „Jiné zachránil, ať zachrání sám sebe, je-li Mesiáš, ten vyvolený Boží.“

36 Posmívali se mu i vojáci; chodili k němu, podávali mu ocet

37 a říkali: „Když jsi židovský král, zachraň sám sebe.“

38 Nad ním byl nápis: „Toto je král Židů.“

39 Jeden z těch zločinců, kteří viseli na kříži, se mu rouhal: „To jsi Mesiáš? Zachraň sebe i nás!“

40 Tu ho ten druhý okřikl: „Ty se ani Boha nebojíš? Vždyť jsi sám odsouzen k stejnému trestu.“

41 A my jsme odsouzeni spravedlivě, dostáváme zaslouženou odplatu, ale on nic zlého neudělal.“

42 A řekl: „Ježíši, pamatuj na mne, až přijdeš do svého království.“

43 Ježíš mu odpověděl: „Amen, pravím ti, dnes budeš se mnou v ráji.“

35a *Když Ježíše ukřižovali, členové velerady se mu vysmívali.* – Každé ze tří synoptických evangelií uvádí trojí tupení Ježíše na kříži. Zatímco Marek a Matouš říkají, že se mu posmívali kolemjdoucí, velekněží a zákoníci a nakonec ti, kteří spolu s ním byli ukřižováni, svatý Lukáš klade do kontrastu lid, který pouze stojí a dívá se, oproti aktivnímu počínání členů velerady. Ti se vysmívají, stejně jako se vysmívali farizeové poté, co Pán Ježíš hlásal, že není možné sloužit Bohu i mamonu (Lk 16,14 – druhé použití slova ἐκμυκτηρίζω).

35b *Jiným pomohl, ať pomůže sám sobě.* – Pán Ježíš pomáhá jiným, které zachránila jejich víra. Celkem čtyři takové příklady uzdravení uvádí svatý Lukáš: hříšnice ve farizeově domě (Lk 7,36–50), žena postižená krvotokem (Lk 8,43–48), jeden z deseti uzdravených malomocných (Lk 17,12–19) a slepec u Jericha (Lk 18,35–43). Můžeme si vzpomenout na Ježíšova slova v nazaretské synagoze (Lk 4,16–30): „Jistě mi řeknete toto přísloví: Lékaři, uzdrav sám sebe! (...) Amen,

pravím vám, žádný prorok není vítán ve své vlasti.“ (Lk 4,23n) Je snad pravda, že Ježíš sám sobě pomoci nemůže? On je ale právě ten, který na kříži umírá s modlitbou na rtech a dokonale naplňuje první přikázání, přikázání víry.¹

35c ... *je-li Mesiáš, Boží Vyvolený.* – Stejnými slovy, jako se nyní rouhají židovští členové velerady, vyznal svatý Petr Ježíše za Božího Mesiáše, Božího Pomazaného, Krista (ὁ Χριστὸς τοῦ θεοῦ, Lk 9,20). On je ten „Boží Vyvolený“, který se zjevil učedníkům na hoře Proměnění (Lk 9,35).

36a *Posmívali se mu i vojáci.* – Místo výsměchu kolemjdoucích, který zmiňují svatí Marek a Matouš, evangelista Lukáš připojuje výsměch vojáků, kteří se naopak u Marka a Matouše vysmívali už při bičování (Mk 15,16–20, Mt 27,27–31).

36b *Přistupovali, podávali mu ocet.* – Při poslední večeři dal Pán Ježíš svým učedníkům za pokrm své tělo a za nápoj svou krev (Lk 22,14–20) a slíbil jim udělit království, jaké přijal od Otce, aby jedli a pili u jeho stolu v jeho království (Lk 22,29n). Nyní dostává od vojáků kyselé víno. Naplňují se slova žalmu: „Do jídla mi dali žluč, když jsem žíznil, dali mi pít ocet.“ (Žl 69,22) Ten, který v Getsemanské zahradě prosil: „Otče, chceš-li, odejmi ode mne tento kalich“ (Lk 22,42), na kříži volá: „Žízním,“ (Jan 19,28) aby dokončil své poslání.

37b–38 *Říkali: „Když jsi židovský král, zachraň sám sebe!“ Nad ním byl totiž nápis: „To je židovský král.“* – Proč dává Pilát umístit na kříž nápis s obviněním Ježíše. Snad proto, aby se vyhnul ze zmanipulovanosti od židů; nebo na výsměch Ježíšovi, aby se židům zalíbil; anebo jako varování proti vzbouřencům, kteří by se chtěli prohlašovat za krále.

Jak nápis přesně vypadal, z evangelií nevíme. Stejný výraz pro nápis (ἡ ἐπιγραφή) se objevuje, když Ježíš ukazuje farizeům denár s císařovým obrazem a nápisem: „Odevzdejte tedy to, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu.“ (Lk 20,25)

Mt 27,37	Mk 15,26	Lk 23,38	Jan 19,19
„To je Ježíš, král Židů.“	„Kráľ Židů.“	„Toto je král Židů.“	„Ježíš Nazaretský, král židovský.“
οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων	ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων	ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος	Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων

39 *Jeden z těch zločinců, kteří viseli na kříži, se mu rouhal: „Copak ty nejsi Mesiáš? Zachraň sebe i nás!“* – Svatý Lukáš jako jediný z evangelistů rozepisuje tupení lotrů: první se Ježíšovi vysmívá a žádá: „Zachraň sebe i nás.“

40–41a *Druhý ho však okřikl: „Ani ty se nebojíš Boha? Vždyť jsi odsouzen k stejnému trestu! My ovšem spravedlivě: dostáváme přece jen, jak si zasloužíme za to, co jsme spáchali.“* – Visí bezmocně přibit na kříži, stojí tváří v tvář Božímu soudu, přiznává svou vinu a stává se prvním svatořečeným.

41b *Ale on neudělal nic zlého.* – Po Pilátovi, který třikrát na Ježíšovi nenašel vinu (Lk 23,14.20.22), a Herodovi (Lk 23,15) se jedná o další prohlášení Ježíšovy nevinu. Přestože Ježíš neudělal nic zlého, musí zemřít.

42 *A dodal: „Ježíši, pamatuj na mě, až přijdeš do svého království.“* – Ježíše jménem oslovují jen posedlí (posedlý v Kafarnaum – Lk 4,34/Mk 1,24, posedlý v Gerase – Lk 8,28/Mk 5,7) a toužící po uzdravení (deset malomocných – Lk 17,13, slepý u Jericha – Lk 18,38/Mk 10,47). Tváří v tvář smrti se k němu obrací dobrý lotr (Lk 23,42) a svatý Štěpán při kamenování (Sk 7,59). I když kající zločinec myslí spíše na pozemské království, dostává se mu příslibu nebeského království. I my každý den voláme: „Přijď království tvé.“ (Lk 11,4)

43 *Odpověděl mu: „Amen, pravím ti: Dnes budeš se mnou v ráji.“* – Slovem „dnes“ (σήμερον) svatý Lukáš uvádí významný okamžik zjevení a spásy.

¹ „Vyprávění jednotlivých evangelistů mají navzdory všem rozdílům jedno společné: že Ježíš zemřel s modlitbou na rtech a že v propasti smrti naplnil první přikázání, neboť nepřestal myslet na Boha. Z takovéto smrti pochází tato svátost, Eucharistie.“ (Ratzinger, Joseph – Vrchol a pramen. Texty o Eucharistii. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2009, str. 32.)

Biblické místo	Komu?	Citace
Lk 2,11	pastýřům	Dnes se vám narodil Spasitel, Kristus Pán, v městě Davidově.
Lk 4,21	v synagoze v Nazaretě	Dnes se splnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli.
Lk 5,26	při uzdravení ochrnutlého	Co jsme dnes viděli, je nad naše chápání.
Lk 12,28	učedníkům	Jestliže tedy Bůh tak obléká trávu, která dnes je na poli a zítra bude hozena do pece, čím spíše obleče vás, malověrní!
Lk 13,32n	Herodovi	Hle, já vyháním demony a uzdravuji dnes i zítra, a třetího dne dojdu svého cíle. Avšak dnes, zítra i pozítří musím jít svou cestou, neboť není možné, aby prorok zahynul mimo Jeruzalém.
Lk 19,5.9	Zacheovi	Dnes musím zůstat v tvém domě. Dnes přišlo spasení do tohoto domu.
Lk 22,34.61	Petrovi	Ještě se ani kohout dnes neozve, a ty už třikrát zapřeš, že mne znáš.
Lk 23,43	zločincovi	Amen, pravím ti, dnes budeš se mnou v ráji.

Na kříži se zjevuje Ježíšova naprostá sebevláda: odpouští svým katům (Lk 23,34), zločinci přislíbujíc ráj (Lk 23,43) a v modlitbě svěřuje svého ducha Otci (Lk 23,46). I když si z lidské stránky můžeme myslet, že se jedná o absolutní prohru, přece se zde v záchraně kajícího lotra zjevuje ve světle nedělního prázdného hrobu začátek záchrany hříšníků.

Tip:

Zkusme srovnat trojí výsměch s trojím pokušením Pána Ježíše na začátku jeho veřejného působení (Lk 4,1–13).²

Prameny:

Johnson, Luke Timothy; Harrington, Daniel J. SJ (ed.) – Sacra Pagina. Evangelium podle Lukáše. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2005.

Misál na každý den liturgického roku. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2003, str. 1825 (úvod k evangeliu).

² Srov. Solovjov, Vladimír – Duchovní základy života. Refugium Velehrad–Roma, Velehrad, 1996.

Synopsis (Český ekumenický překlad)

Mt 27,34–44	Mk 15,23–32	Lk 23,33–43	Jan 19,18–30
<p>34 [Vladařovi vojáci] dali mu napít vína smíchaného se žlučí; ale když je okusil, nechtěl pít.</p> <p>35 Ukřižovali ho a losem si rozdělili jeho šaty;</p> <p>36 pak se tam posadili a střežili ho.</p> <p>37 Nad hlavu mu dali nápis o jeho provinění: „To je Ježíš, král Židů.“</p> <p>38 S ním byli ukřižováni dva povstalci, jeden po pravici a druhý po levici.</p> <p>39 Kolemjdoucí ho uráželi; potřásali hlavou</p> <p>40 a říkali: „Když chceš zbořit chrám a ve třech dnech jej postavit, zachraň sám sebe; jsi-li Syn Boží, sestup s kříže!“</p> <p>41 Podobně se mu posmívali i velekněží spolu se zákoníky a staršími. Říkali:</p> <p>42 „Jiné zachránil, sám sebe zachránit nemůže. Je král izraelský – ať nyní sestoupí z kříže a uvěříme v něho!“</p> <p>43 Spolehl na Boha, ať ho vysvobodí, stojí-li o něj. Vždyť řekl: „Jsem Boží Syn!“</p> <p>44 Stejně ho tupili i povstalci spolu s ním ukřižovaní.</p>	<p>23 [Vojáci] dávali mu víno okořeněné myrhou; on je však nepřijal.</p> <p>24 Ukřižovali ho a rozdělili si jeho šaty; losovali o ně, co si kdo vezme.</p> <p>25 Bylo devět hodin, když ho ukřižovali.</p> <p>26 Jeho provinění oznamoval nápis: „Kráľ Židů.“</p> <p>27 S ním ukřižovali dva povstalce, jednoho po jeho pravici a druhého po levici.</p> <p>28 Tak se naplnilo Písmo: ‚Byl započten mezi zločince.‘</p> <p>29 Kolemjdoucí ho uráželi: potřásali hlavou a říkali: „Ty, který chceš zbořit chrám a ve třech dnech jej postavit,</p> <p>30 zachraň sám sebe a sestup z kříže!“</p> <p>31 Podobně se mu mezi sebou posmívali velekněží spolu se zákoníky. Říkali: „Jiné zachránil, sám sebe zachránit nemůže.“</p> <p>32 Ať nyní sestoupí z kříže, ten Mesiáš, král izraelský, abychom to viděli a uvěřili!“ Tupili ho i ti, kteří byli ukřižováni spolu s ním.</p>	<p>33 Když přišli na místo, které se nazývá Lebka, ukřižovali jej i ty zločince, jednoho po jeho pravici a druhého po levici.</p> <p>34 Ježíš řekl: „Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí.“ O jeho šaty se rozdělili losem.</p> <p>35 Lid stál a díval se. Členové rady se mu vysmívali a říkali: „Jiné zachránil, ať zachráni sám sebe, je-li Mesiáš, ten vyvolený Boží.“</p> <p>36 Posmívali se mu i vojáci; chodili k němu, podávali mu ocet</p> <p>37 a říkali: „Když jsi židovský král, zachraň sám sebe.“</p> <p>38 Nad ním byl nápis: „Toto je král Židů.“</p> <p>39 Jeden z těch zločinců, kteří viseli na kříži, se mu rouhal: „To jsi Mesiáš? Zachraň sebe i nás!“</p> <p>40 Tu ho ten druhý okřikl: „Ty se ani Boha nebojíš? Vždyť jsi sám odsouzen k stejnému trestu.“</p> <p>41 A my jsme odsouzeni spravedlivě, dostáváme zaslouženou odplatu, ale on nic zlého neudělal.“</p> <p>42 A řekl: „Ježíši, pamatuj na mne, až přijdeš do svého království.“</p> <p>43 Ježíš mu odpověděl: „Amen, pravím ti, dnes budeš se mnou v ráji.“</p>	<p>18 Tam [na místě zvaném Lebka, hebrejsky Golgota] ho ukřižovali a s ním jiné dva, z každé strany jednoho a Ježíše uprostřed.</p> <p>19 Pilát dal napsat nápis a připevnil jej na kříž. Stálo tam: Ježíš Nazaretský, král židovský.</p> <p>20 Ten nápis četlo mnoho Židů, neboť místo, kde byl Ježíš ukřižován, bylo blízko města; byl napsán hebrejsky, latinsky a řecky.</p> <p>21 Židovští velekněží řekli Pilátovi: „Neměls psát ‚židovský král‘, nýbrž ‚vydával se za židovského krále‘.“</p> <p>22 Pilát odpověděl: „Co jsem napsal, napsal jsem.“</p> <p>23 Když vojáci Ježíše ukřižovali, vzali jeho šaty a rozdělili je na čtyři díly, každému vojákovi díl; zbýval ještě spodní šat. Ten šat byl beze švů, odshora vcelku utkaný.</p> <p>24 Řekli si mezi sebou: „Netrhejme jej, ale losujme o něj, čí bude!“ To proto, aby se naplnilo Písmo: ‚Rozdělili si mé šaty a o můj oděv metali los.‘ To tedy vojáci provedli.</p> <p>25 U Ježíšova kříže stály jeho matka a sestra jeho matky, Marie Kleofášova a Marie Magdalská.</p> <p>26 Když Ježíš spatřil matku a vedle ní učedníka, kterého miloval, řekl matce: „Ženo, hle, tvůj syn!“</p> <p>27 Potom řekl tomu učedníkovi: „Hle, tvá matka!“ V tu hodinu ji onen učedník přijal k sobě.</p> <p>28 Ježíš věděl, že vše je již dokonáno; a proto, aby se až do konce splnilo Písmo, řekl: „Žízním.“</p> <p>29 Stála tam nádoba plná octa; namočili tedy houbu do octa a na yzopu mu ji podali k ústům.</p> <p>30 Když Ježíš okusil octa, řekl: „Dokonáno jest.“ A nakloniv hlavu skonal.</p>

Synopse podle Lk (Český ekumenický překlad)

Mt 27,34–44	Mk 15,23–32	Lk 23,33–43	Jan 19,18–24.28–30
<p>38 S ním byli ukřižováni dva povstalci, jeden po pravici a druhý po levici.</p>	<p>27 S ním ukřižovali dva povstalce, jednoho po jeho pravici a druhého po levici.</p> <p>28 Tak se naplnilo Písmo: „Byl započten mezi zločince.“</p>	<p>33 Když přišli na místo, které se nazývá Lebka, ukřižovali jej i ty zločince, jednoho po jeho pravici a druhého po levici.</p>	<p>18 Tam [na místě zvaném Lebka, hebrejsky Golgota] ho ukřižovali a s ním jiné dva, z každé strany jednoho a Ježíše uprostřed.</p>
		<p>34a Ježíš řekl: „Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí.“</p>	
<p>35 Ukřižovali ho a losem si rozdělili jeho šaty;</p>	<p>24 Ukřižovali ho a rozdělili si jeho šaty; losovali o ně, co si kdo vezme.</p>	<p>34b O jeho šaty se rozdělili losem.</p>	<p>23 Když vojáci Ježíše ukřižovali, vzali jeho šaty a rozdělili je na čtyři díly, každému vojákovu díl; zbýval ještě spodní šat. Ten šat byl beze švů, odshora vcelku utkaný.</p> <p>24 Řekli si mezi sebou: „Netrhejme jej, ale losujme o něj, čí bude!“ To proto, aby se naplnilo Písmo: „Rozdělili si mé šaty a o můj oděv metalí los.“ To tedy vojáci provedli.</p>
<p>39 Kolemjdoucí ho uráželi; potřásali hlavou</p> <p>40 a říkali: „Když chceš zbořit chrám a ve třech dnech jej postavit, zachraň sám sebe; jsi-li Syn Boží, sestup s kříže!“</p>	<p>29 Kolemjdoucí ho uráželi: potřásali hlavou a říkali: „Ty, který chceš zbořit chrám a ve třech dnech jej postavit,</p> <p>30 zachraň sám sebe a sestup z kříže!“</p>	<p>35a Lid stál a díval se.</p>	
<p>41 Podobně se mu posmívali i velekněží spolu se zákoníky a staršími. Říkali:</p> <p>42 „Jiné zachránil, sám sebe zachránit nemůže. Je král izraelský – ať nyní sestoupí z kříže a uvěříme v něho!</p> <p>43 Spolehl na Boha, ať ho vysvobodí, stojí-li o něj. Vždyť řekl: „Jsem Boží Syn!““</p>	<p>31 Podobně se mu mezi sebou posmívali velekněží spolu se zákoníky. Říkali: „Jiné zachránil, sám sebe zachránit nemůže.</p> <p>32a Ať nyní sestoupí z kříže, ten Mesiáš, král izraelský, abychom to viděli a uvěřili!“</p>	<p>35b Členové rady se mu vysmívali a říkali: „Jiné zachránil, ať zachrání sám sebe, je-li Mesiáš, ten vyvolený Boží.“</p>	
		<p>36a Posmívali se mu i vojáci;</p>	
			<p>28 Ježíš věděl, že vše je již dokonáno; a proto, aby se až do konce splnilo Písmo, řekl: „Žízním.“</p>

34 [Vladařovi vojáci] dali mu napít vína smíchaného se žlučí; ale když je okusil, nechtěl pít.	23 [Vojáci] dávali mu víno okořeněné myrhou; on je však nepřijal.	36b chodili k němu, podávali mu ocet	29 Stála tam nádoba plná octa; namočili tedy houbu do octa a na yzopu mu ji podali k ústům. 30 Když Ježíš okusil octa, řekl: „Dokonáno jest.“ A nakloniv hlavu skonal.
		37 a říkali: „Když jsi židovský král, zachraň sám sebe.“	
36 pak se tam posadili a střežili ho.			
	25 Bylo devět hodin, když ho ukřižovali.		
37 Nad hlavu mu dali nápis o jeho provinění: „To je Ježíš, král Židů.“	26 Jeho provinění oznamoval nápis: „Kráľ Židů.“	38 Nad ním byl nápis: „Toto je král Židů.“	19 Pilát dal napsat nápis a připevnit jej na kříž. Stálo tam: Ježíš Nazaretský, král židovský. 20 Ten nápis četlo mnoho Židů, neboť místo, kde byl Ježíš ukřižován, bylo blízko města; byl napsán hebrejsky, latinsky a řecky. 21 Židovští velekněží řekli Pilátovi: „Neměls psát ‚židovský král‘, nýbrž ‚vydával se za židovského krále‘.“ 22 Pilát odpověděl: „Co jsem napsal, napsal jsem.“
44 Stejně ho tupili i povstalci spolu s ním ukřižování.	32b Tupili ho i ti, kteří byli ukřižováni spolu s ním.	39 Jeden z těch zločinců, kteří viseli na kříži, se mu rouhal: „To jsi Mesiáš? Zachraň sebe i nás!“	
		40 Tu ho ten druhý okřikl: „Ty se ani Boha nebojíš? Vždyť jsi sám odsouzen k stejnému trestu. 41 A my jsme odsouzeni spravedlivě, dostáváme zaslouženou odplatu, ale on nic zlého neudělal.“ 42 A řekl: „Ježíši, pamatuj na mne, až přijdeš do svého království.“ 43 Ježíš mu odpověděl: „Amen, pravím ti, dnes budeš se mnou v ráji.“	

Modlitba nad dary

Přijmi, Bože, naši účast na Kristově oběti a dej, ať ten, který umřel na kříži za spásu celého světa, udělí všem národům dar jednoty a pokoje. Neboť on s tebou žije a kraluje na věky věků.

Preface

Kristus je Král všeho tvorstva

Vpravdě je důstojné a spravedlivé, dobré a spasitelné, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, abychom ti vždycky a všude vzdávali díky.

Neboť tys svého jednorozeného Syna, našeho Pána Ježíše Krista, pomazal olejem radosti na kněze a krále. On je kněz navěky: sám sebe položil na oltář kříže jako dokonalou oběť našeho smíření a vykoupení. A on je král vesmíru: všechno tvorstvo jsi mu podřídil, aby všechno bylo podřízeno tobě v tvém království věčném: v království pravdy a života, v království svatosti a milosti, v království spravedlnosti, lásky a pokoje.

A proto tě celý vesmír oslavuje a všechno tvorstvo ti zpívá novou píseň. Také my tě chválíme a se všemi nebeskými zástupy voláme:

Antifona k přijímání: Žl 29,10–11

Hospodin jako král bude vládnout věčně. Hospodin dá požehnání a pokoj svému lidu.

Modlitba po přijímání

Bože, ty nás sytíš chlebem života a voláš nás, abychom věrně sloužili Kristu, Králi nebe i země; pomáhej nám, ať v této službě vytrváme až do konce, abychom mohli spolu s ním věčně žít v nebeském království. Neboť on s tebou žije a kraluje na věky věků.